

ΗΜΕΡΑ ΤΕΤΑΡΤΗ

*Ἡ γενική ἐκθεση τῆς κ. Πλαμίνκοβα γιὰ τὴ θέσιν τῆς γυναίκας ὑπαλλήλου
στὶς χώρες τῆς Μ. Α. Γ.—Ἐπισκέψεις προσφυγικῶν συνοικισμῶν καὶ
κοινωνικῶν ιδρυμάτων.—Ἡ συναυλία ἐθνικῆς μουσικῆς.*

Στις 9 τὸ πρωὶ συνεδρίαση στὴν Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία. Τὸ ἀκροατήριον ὀλονόνα πυκνότερον παρακολουθεῖ μὲ μεγάλο ἐνδιαφέρον τὴν ἔργασίαν τοῦ συνεδρίου.

Τὸ θέμα ποῦ θὰ ἀπασχολήσῃ σήμερον τὸ συνέδριον εἶναι ἡ θέσις τῶν γυναικῶν δημοσίων ὑπαλλήλων στὶς χώρες τῆς Μ. Α. Γ. Ἐισηγήτρια εἶχε ὀριστῆ ἡ κ. Πλαμίνκοβα, τῆς Τσεχοσλοβακίας. Ἡ κ. Πλαμίνκοβα ἔστειλε ἓνα ἐρωτηματολόγιον σὲ ὅλα τὰ τμήματα τῆς Μ. Α. Γ. καὶ ἀπάνω στὶς ἀπαντήσεις τοὺς στήριξε τὴν ἐκθεσὴ τῆς. Μολονότι δὲν μπόρεσε νὰ φθῇ ἡ ἴδια ἔστειλε τὴν ἐκθεσὴ αὐτὴν ποῦ τὴ διάβασε ἡ γραμματέας τῆς Μ. Α. Γ. Δδα Ἀτανάσιεβιτς.

Ἡ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ κ. ΠΛΑΜΙΝΚΟΒΑ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΣΗ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

Αἰτιολογία τῶν ἀρχῶν ὅπου σιγήριχτηκαν οἱ ἀπόψεις μου γιὰ τὴ θέσιν τῶν γυναικῶν ὑπαλλήλων.

Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦ δικαιώματος τῆς γυναικὸς νὰ κατέχει ὅλες τὶς δημόσιες θέσεις καὶ νὰ προάγεται ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὅρους μὲ τὸν ἄντρα, θὰ εἶχαμε νὰ ποῦμε: Πὼς ἐφ' ὅσον τὰ Κράτη μας βασίζονται στὴ δημοκρατία καὶ στὴν κοινωνικὴ δικαιοσύνη, τὸ Κράτος πρέπει νὰ λαμβάνει ὑπόψη ἐξίσου τὶς ἀνάγκας τῶν πολιτῶν τοῦ εἴτε ἄντρων εἴτε γυναικῶν. Γιατὸ καὶ ἡ ὀργάνωσις τῆς ἐκπαίδευσης καθὼς καὶ ἡ διοίκησις ἔχουν ὅμοια ἀνάγκη ἀπὸ τὴ γυναικεία ἔργασίαν ὅπως καὶ ἀπὸ τὴν ἀνδρικήν καὶ αὐτὸ ὄχι μόνον στοὺς βοηθητικὰ μὰ οὐλοὺς τοὺς βαθμοὺς ὡς τοὺς ἀνώτατους.

Ὡς πρὸς τὴν ἰσότητά τῶν πληρωμῶν ἡ ἀρχὴ «γιὰ ἴση ἔργασίαν ἴση πληρωμὴ» θὰ ἦταν ἀδίκον νὰ μὴν ἰσχύει καὶ γιὰ τὶς γυναῖκες ἀφοῦ ἰσχύει γενικὰ γιὰ τοὺς ἄνδρας.

Ἡ ἀσικὴ θέσις τῆς γυναίκας, ὁ γάμος ἢ τὸ διαζύγιον δὲν πρέπει νὰ ἐπιηρεάζει τὴ θέσιν τῆς στὴν ἔργασίαν.

Οἱ συντηρητικοὶ ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ εἶναι ἀντίθετοι ὡς πρὸς τὴν ἔργασίαν τῆς παντρεμένης γυναίκας καὶ δικαιολογοῦν τὴν ἀποψήν τους μὲ τὶς οἰκονομικὰς φροντίδας ποῦ θὰ ἔχει. Ἀλλὰ καὶ ἐμεῖς ζητοῦμε τὴν προστασίαν τῆς οἰκονομείας. Ἡ προστασία αὐτὴ τῆς μητέρας καὶ τοῦ παιδιοῦ ὑπάρχει στὸ πνεῦμα ὅλων τῶν νεωτέρων ἀρχῶν ποῦ δέχτηκαν τὰ πολιτισμένα Κράτη. Ἡ λύσις: ὅτι ἡ παντρεμένη γυναίκα πρέπει νὰ ἐγκαταλείψει τὴν ὑπηρεσίαν τῆς, ζημιώνει τὴ γυναίκα ὡς ἄτομον καὶ τὸ Κράτος ὡς κοινωνικὸ ὄργανον γιὰ τοὺς ἐξῆς λόγους:

α) Ἡ λύσις αὐτὴ εἶναι ἀντίθετη στὴν ἀτομικὴ ἐλευθερία τῆς γυναίκας. Μονάχη τῆς πρέπει νὰ ποφασίσει ἂν μπορεῖ νὰ ἐπαρκέσει στὰ διπλά της καθήκοντα, ἢ ἂν οἰκονομικοὶ λόγοι τῆς ἐπιτρέπουν νὰ ἐγκαταλείψει τὴ θέσιν τῆς.

β) Ἐμποδίζει τὴν ἐλευθερὴν ἀνάπτυξιν τῆς γυναικείας προσωπικότητος γιὰτὶ πολλὰ φορὰς ἡ ἐπαγγελματικὴ τῆς ἔργασίαν δὲν προέρχεται ἀπὸ οἰκονομικοὺς λόγους μὰ ἀπὸ ἐσωτερικὴν ἀνάγκην.

γ) Εἶναι ἀντίθετη στὶς οἰκονομικὰς ἀρχὰς γιὰτὶ χάνεται—μὲ τὴν ἀπομάκρυνσιν τῆς γυναίκας μετὰ τὸ γάμον τῆς—ἓνα κατατεθημένο κεφάλαιον εἰς ὄφελος τῆς ἐπαγγελματικῆς μόρφωσιν τῆς γυναίκας.

δ) Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ ἔθνους σταματᾷ γιὰτὶ ἔτσι οἱ γυναῖκες ποῦ ἡ σωματικὴ καὶ

διανοητικὴ τους ἀνάπτυξις ἔχουν συμπληρωθῆ, οἱ μὴτέρες, διώχονται ἀπὸ τὴν κοινὴν ἔργασίαν. Μαῦτον τὸν τρόπο χάνεται πολὺτιμὴ πείρα τῆς ζωῆς, ἀκριβῶς ἐκείνη ποῦ χρειάζεται στὴν ὀργάνωσιν τῆς κοινωνίας, ὡστε ἡ κοινότης, ὁ τόπος ὀλόκληρος καὶ τὸ κράτος νὰ γίνουν πραγματικὰ καλὰς οἰκογένειας.

Ὡς πρὸς τὸ δικαίωμα τῆς σύνταξιν, ἡ σύνταξις εἶναι ἓνα εἶδος ἀσφάλειας. Οἱ ἔταιρείαι ἀσφάλειας δὲν κείνουν ποιά εἶναι ἡ ὑλικὴ κατάστασις τοῦ ἀσφαλιζομένου. Τὸ δικαίωμα τῆς σύνταξιν εἶναι ἡ συνέπειαν τῶν κρατήσεων ποῦ ἔγιναν γιὰ τὴ σύνταξιν αὐτὴν. Ἄν καὶ οἱ δύο σύζυγοι πληρώνουν ἡ γυναικὰ ἔχει τὸ δικαίωμα ποῦ τὸ ἀπόχτησε μὲ τὴν ἔργασίαν τῆς καὶ στὶς δύο συντάξεις τόσο περισσότερον, γιὰτὶ καὶ ἡ χήρα ποῦ δὲν εἶναι δημοσία ὑπάλληλος παίρνει σύνταξιν καὶ ἂν ἀκόμα ἔχει δικαίωμα καὶ στὴν ἀσφάλειαν. Εἶναι προφανὲς ὅτι ἡ πληρωμὴ τῆς χήρας εἶναι μέρος τῆς πληρωμῆς τοῦ συζύγου γιὰ τὴν ἀτομικὴν τῆς ἔργασίαν. Ἐτσι ὁ ἄντρας δημοσίως ὑπάλληλος ποῦ ἡ γυναίκα του εἶναι ἐπίσης ὑπάλληλος δὲν μπορεῖ νὰ χάσει τὸ δικαίωμά του δηλ. νὰ ἐργαστῆ φθινότερα.

Ἐρώτησις 1. Ὑπάρχει στὴ χώρα σας νόμος ποῦ κανονίζει ἰδιαιτέρως τὰ ζητήματα ποῦ ἀφοροῦν τὶς γυναῖκες Δημοσίου ὑπαλλήλου, τὶς δασκάλισσες κτλ.;

Γενικὰ καὶ στὰ πέντε αὐτὰ Κράτη ὁ νόμος δὲν κάνει κατ' ἀρχὴν διάκρισιν μετὰ τῶν δύο φύλων.

Μάλιστα στὸ Τσεχοσλοβακικὸν Σύνταγμα ὀρητῶς ἀναφέρεται (παρ. 106) ὅτι δὲν ἀναγνωρίζονται τὰ προνόμια τοῦ φύλου καὶ ὅτι ἀπαγορεύεται νὰ γίνεταὶ διάκρισις μετὰ τῶν ἀντρῶν καὶ γυναικῶν ὑπαλλήλων.

Ἐν τούτοις ὅλα τὰ κράτη στὴν πραγματικὴ ἐφαρμογῇ τῶν νόμων γίνονται ἐξαιρέσεις εἰς βάρος τῆς γυναικῆς. Στὴν Τσεχοσλοβακίαν π. χ. παρὰ τὴ συνταγματικὴν διάταξιν ἰσχύουν ἀκόμα οἱ διατάξεις τοῦ Αὐστριακοῦ νόμου ὅσον ἀφορᾷ μερικὰς ὑπηρεσίας ποῦ ἔκαμαν μεγάλας διακρίσεις στοὺς ὑπαλλήλους τοὺς μετὰ τῶν δύο φύλων. Ὁ νέος νόμος ὁμοῦς ποῦ ἐτοιμάζεται καθορίζει ὀρητῶς μὲ πλήρη ἰσότητά τοὺς ὅρους τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας γιὰ τὰ δύο φύλα. Στὴν Τσεχοσλοβακίαν ἐπιτρέπεται στὶς γυναῖκες νὰ εἶναι καὶ δικαστὲς μὰ σὲ ὀρισμένες εἰδικότητες καὶ μόνον ὡς ἐθελοντὲς καὶ ὄχι ὡς πραγματικοὶ δικαστὲς.

Στὴν Γιουγκοσλαβίαν, Πολωνίαν, Ρουμανίαν καὶ Ἑλλάδα κατ' ἀρχὴν ἐπίσης δὲ γίνεταὶ διάκρισις, ὑπάρχουν ὁμοῦς ἐξαιρέσεις π. χ. στὴ Ρουμανίαν καὶ Ἑλλάδα ἢ σταδιοδρομία τῶν τηλεφωνητριῶν εἶναι ἐντελῶς περιορισμένη.

Στὸ δασκαλικὸν κλάδον στὴ Ρουμανίαν δὲν μπορεῖ ἡ δασκάλισσα νὰ γίνῃ διευθύντρια οὔτε τοῦ δημοτικοῦ σχολείου. Στὴν Ἑλλάδα δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ ἐπιθεωρήτρια, καὶ στὴ μέση ἐκπαίδευσις δὲ γίνεταὶ οὔτε γυναικεία οὔτε διευθύντρια ἐμπορικῶν σχολῶν οὔτε ἐπιθεωρήτρια καὶ μέλος τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου. Τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ στὴ Ρουμανίαν καὶ Γιουγκοσλαβίαν.

Ἐρ. 2. Ὡς πρὸς τὸ μισθόν. Εὐτυχῶς ἡ ἐφαρμογῇ τῶν ἀρχῶν ἰση ἀμοιβῇ γιὰ ἰση ἔργασίαν εἶναι γενικὴ ὅλες τὶς χώρες ὅσον ἀφορᾷ τὶς δημοσίας ὑπηρεσίας. Παντοῦ ἡ γυναίκα δημοσία ὑπάλληλος πληρώνεται τὸ ἴδιον μὲ τὸν ἄντρα στὶς ἴδιες θέσεις. Ἀσφαλῶς στὴν ἐξέτασιν τῶν λεπτομερειῶν θὰ μποροῦσε κανεὶς νὰ

συναντήσει διαφορές; αλλά τουλάχιστον στις δημόσιες θέσεις δεν υπάρχουν.

Διαφορές γίνονται ως προς τα επιδόματα των εγγάμων γυναικών υπαλλήλων π.χ. στη Γιουγκοσλαβία. "Αν δύο σύζυγοι είναι δημόσιοι υπάλληλοι το οικογενειακό επίδομα ή το επίδομα για την ακρίβεια της ζωής το παίρνει μόνο ο άντρας. Στην Τσεχοσλοβακία όμως τα επιδόματα τα παίρνουν και οι δύο σύζυγοι υπάλληλοι ως τώρα τελευταία που κόπηκαν γενικά και για τους άντρες και για τις γυναίκες και επιτρέπονται μόνο έπειτα από ειδικές αιτήσεις και αποφάσεις.

Έρ. 3. 'Ως προς την απόλυση. Στις δημόσιες υπηρεσίες στην *Ελλάδα, Πολωνία, Ρουμανία και Γιουγκοσλαβία* υπάρχει τέλεια ισότητα. Στην *Τσεχοσλοβακία* παρά το Σύνταγμα σε μερικές υπηρεσίες εφαρμόζεται ακόμα ο Αυστριακός κανονισμός και παύονται σε μερικές περιπτώσεις οι γυναίκες άμα παντρευτούν ή όταν αποκτήσουν παιδί. Ο νόμος που ετοιμάζεται όμως τώρα θα βάλει τέλος στις παρεκτροπές αυτές.

Έρ. 4. 'Ως προς το Γάμο. Ο γάμος δεν αποτελεί, σύμφωνα με το νόμο, κώλυμα για την εξακολούθηση της υπηρεσίας της στη γυναίκα υπάλληλο στην *Ελλάδα* και στη *Ρουμανία*. Το ίδιο συμβαίνει ως σήμερα και στη *Γιουγκοσλαβία* μα ετοιμάζουν νόμο με τον όποιον θα αποκλείονται οι έγγαμες γυναίκες από τις δημόσιες υπηρεσίες.

Στην *Πολωνία* έχει επίσης η γυναίκα σύμφωνα με το νόμο δικαίωμα να εξακολουθήσει τη δημόσια υπηρεσία της. Έν τούτοις συνηθίζουν σε κάθε έλαττωση του δημοσιοϋπαλληλικού προσωπικού να διώχνουν τις έγγαμες υπάλληλους κατά προτίμηση, ενώ το Πολωνικό Σύνταγμα καθιερώνει ίσα δικαιώματα για την άγαμη και την έγγαμη γυναίκα.

Στην *Τσεχοσλοβακία* κατ' αρχήν οι γυναίκες δημόσιοι υπάλληλοι δικαιούνται να μείνουν στην υπηρεσία και μετά το γάμο τους. Έν τούτοις γίνονται εξαιρέσεις εις βάρος της γυναίκας.

Έτσι υποχρεώνονται σε μερικές υπηρεσίες να ζητήσουν άδεια γάμου και να υπογράψουν συμφωνητικό ότι δέχονται να φύγουν από την υπηρεσία όταν θα τους υποδειχτεί ή ότι θα αποδεχτούν την παύση τους. Δηλαδή μετά το γάμο της ή γυναίκα δε λογαριάζεται πια στην τάξη των μονίμων υπαλλήλων. Στην πραγματικότητα δεν παύονται παρά μόνο λίγες και ιδίως στην υπηρεσία των σιδηροδρόμων. Ο νέος νόμος—που αναφέραμε παραπάνω—καθορίζει οριστικά τη θέση των εγγάμων υπαλλήλων με πλήρη ισότητα.

Έρ. 5. Πώς μεταχειρίζονται τη δημόσια υπάλληλο μητέρα εξώγαμου παιδιού;

Στην *Πολωνία* οι περιπτώσεις αυτές είναι σπάνιες μα όταν παρουσιάζονται, οι προϊστάμενοι κάθουν πώς τις άγνοούν.

Στη *Ρουμανία* η απόκτηση εξώγαμου παιδιού δεν αποτελεί αίτια για να παυτεί η μητέρα υπάλληλος.

Στην *Ελλάδα* έφ' όσον θα γινόταν γνωστό πώς η υπάλληλος είναι μητέρα μη νομίμου παιδιού θα ήταν υποχρεωμένη να εγκαταλείψει την υπηρεσία εξ αιτίας του σκανδάλου. 'Ως τόσο δεν είναι γνωστές συγκεκριμένες περιπτώσεις.

Στην *Τσεχοσλοβακία* επίσης δεν έχουν μπροστά τους ώρισμένες περιπτώσεις μα και αν υπάρχουν δεν έχουν καμιά έπιρροή στη σταδιοδρομία της υπαλλήλου. "Αλλως τε το εξώγαμο παιδί έχει τα ίδια δικαιώματα με το νόμιμο.

Στην *Γιουγκοσλαβία* δεν έχουν επίσης συγκεκριμένες περιπτώσεις, μα στα μικρά τουλάχιστο μέρη ή μητέρα θα ήταν υποχρεωμένη να αφήσει τη θέση της εξ αιτίας του σκανδάλου.

Έρ. 6. 'Αδεια στην περίπτωση τοκετού.

Αναγνωρίζεται από το νόμο ως δικαίωμα στην Πολωνία στις υπάλληλους όπως και στις εργατρίες. Επιτρέπεται να διακόψουν 6 εβδομάδες πριν από τον τοκετό την εργασία τους άμα επιδείξουν πιστοποιητικό γιατρού. Κατά την διάρκεια της εγκυμοσύνης έχουν δικαίωμα σε άναπαυση 6 ημερών κάθε μήνα για άδεια άπουσίας έχουν έν συνόλω δικαίωμα σε 8 βδομάδες που καταμερίζονται τότε σε δυο πριν και έξι μετά τον τοκετό.

Έπίσης ως δικαίωμα αναγνωρίζεται και στην *Τσεχοσλοβακία*, όπου η μητέρα έχει άδεια 6 βδομάδες πριν και 6 μετά τον τοκετό. Έχει ακόμα δικαίωμα για άδεια μέχρις ενός χρόνου (σε περίπτωση άρώστειας) χωρίς να πληρώνεται· ο χρόνος αυτός δε υπολογίζεται ούτε για την προαγωγή ούτε για τη σύνταξη.

Στην *Ελλάδα* ο νόμος δεν καθορίζει γενικά το ζήτημα αυτό ως προς τις δημόσιες υπάλληλους. Μπορούν όμως να πάρουν άδεια όπως για την περίπτωση άρώστειας με υποβολή ιατρικού πιστοποιητικού. Δηλ. παίρνουν 1 μέχρι 3 μηνών—πληρωμένων—αναρωτική άδεια άφου τηρηθούν όλοι οι σχετικοί τύποι και σε περίπτωση που εξακολουθεί η άρώστεια τηρούνται οι κοινοί τύποι και δίνεται άδεια έως 6 μηνών. Οι δασκάλισσες έχουν δικαίωμα σε άδεια ειδική για την περίπτωση της μητρότητας.

Στην *Γιουγκοσλαβία* δεν προβλέπεται η περίπτωση από το νόμο, ως τόσο η μητέρα υπάλληλος παίρνει συνήθως 40 μέρες άδεια κατά τον τοκετό και ο χρόνος αυτός δεν υπολογίζεται στην έτήσια άδεια που έχει δικαίωμα κάθε υπάλληλος.

Στη *Ρουμανία* δεν προβλέπεται το δικαίωμα άδειας, όμως η μητέρα υπάλληλος παίρνει άδεια αν να πρόκειται για άρώστεια.

Έρ. 7. Κατά το διάστημα της άδειας αυτής πληρώνεται;

Στην *Πολωνία* πληρώνεται ολόκληρο το μισθό της για 8 βδομάδες (2 πριν και 6 μετά τον τοκετό). Η μητέρα που θηλάζει μόνη της το παιδί της παίρνει άποζημίωση για 12 βδομάδες. Και αν υπάρχει περίπτωση άσθένειας από τον τοκετό, η μητέρα υπάλληλος έχει δικαίωμα σε άποζημίωση για 26 βδομάδες (6 1/2 μήνες).

Στην *Τσεχοσλοβακία* κατά τις 12 βδομάδες της άδειας η μητέρα όταν θηλάζει το παιδί της πληρώνεται ολόκληρο το μισθό της. Οι εργατρίες σε κρατικές υπηρεσίες παίρνουν άποζημίωση 30 000 επί του μισθού των για 12 βδομάδες.

Στη *Ρουμανία* δεν πληρώνεται αν πάρει άδεια από του τοκετού. Μετά τον τοκετό πληρώνεται για 6 βδομάδες *έν αναγνωριστή* ως άσθενής από την υπηρεσία.

Στη *Γιουγκοσλαβία* παίρνει ολόκληρο το μισθό της.

Στην *Ελλάδα* το ίδιο με τους ίδιους όρους που εφαρμόζονται για την αναρωτική άδεια.

Έρ. 8. Είναι υποχρεωμένη η γυναίκα να πληρώνει τον αντικαταστάτη της τον καιρό της άπουσίας της;

Σ όλες τις άλλες χώρες εκτός της Ρουμανίας, δεν υποχρεώνεται. Στη Ρουμανία όμως είναι υποχρεωμένη να πληρώνει τον αντικαταστάτη της. Το ίδιο γίνεται και σε περίπτωση άρώστειας για γυναίκες και άντρες υπαλλήλους.

Έρ. 9. Σε περίπτωση άρώστειας του παιδιού ή γυναίκα έχει δικαίωμα να άπουσιάσει από την υπηρεσία της.

Στην *Πολωνία* η γυναίκα όπως και ο άντρας έχουν δικαίωμα να άπουσιάσουν για δύο βδομάδες χωρίς

πληρωμή σὲ περίπτωση σοβαρῆς ἀρρώστιας τοῦ παιδιοῦ ἔπειτα ἀπὸ ἰατρικὴ βεβαίωση.

Στὴν **Τσεχοσλοβακία** ἡ μητέρα μπορεῖ κατὰ τὸν νόμο νὰ πάρει ἀδεια χωρὶς πληρωμὴ καὶ ὁ χρόνος αὐτὸς δὲ λογαριάζεται οὔτε γιὰ τὴν προαγωγή οὔτε γιὰ τὴ σύνταξη.

Στὴ **Γιουγκοσλαβία** καὶ **Ἑλλάδα** χωρὶς νὰ προβλέψει ὁ νόμος ἡ μητέρα παίρνει συνήθως ἀδεια γιὰ τὴν ἀρρώστια τοῦ παιδιοῦ της.

Ἐρ. 10 Ποιὰ εἶναι ἡ κοινὴ γνώμη ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἐργασίας τῆς παντρεμένης γυναίκας;
Στὴ **Ρουμανία** ἡ κοινὴ γνώμη δὲν εἶν' ἐναντίον τῆς γυναίκας.

Στὴν **Ἑλλάδα** δὲν τίθεται ἀκόμα σοβαρὰ τὸ ζήτημα τῆς ἐργασίας τῆς παντρεμένης δημοσίας ὑπαλλήλου γιατί μόνο μιὰ μικρὴ μειοψηφία ὑπαλλήλων ἐργάζεται καὶ μετὰ τὸ γάμο.

Στὴν **Τσεχοσλοβακία** εἶναι ἀμφίβολη ἡ κοινὴ γνώμη. Εἶναι ὅμως μάλλον εὐνοϊκὴ ὡς πρὸς τὶς δασκάλισσες.

Στὴ **Γιουγκοσλαβία** ἡ κοινὴ γνώμη εἶναι πολὺ εὐνοϊκὴ ὡς πρὸς τὴ μητέρα ὑπάλληλο.

Ἐρ. 11 Τὰ ὄρφανὰ μητρὸς ὑπαλλήλου ἔχουν δικαίωμα σὲ συντάξεις ἐκ μέρους τῆς μητέρας;

Στὴν **Πολωνία** τὰ ὄρφανὰ ἀπὸ μητέρα δὲν παίρνουν σύνταξη ἐκ μέρους τῆς μητέρας ἀν ὁ πατέρας τοὺς ζεῖ. ἔχουν δικαίωμα στὴ σύνταξη τῆς μητέρας ἀν ἦταν χήρα.

Στὴ **Ρουμανία** τὰ ὄρφανὰ ἔχουν δικαίωμα στὴ σύνταξη τῆς μητέρας. Ἄν συμπέσει καὶ οἱ δύο γονεῖς ποὺ πέθαναν νὰ ἦταν ὑπάλληλοι, τὰ παιδιά παίρνουν μόνο τὴ μιὰ σύνταξη, τὴν μεγαλύτερη.

Στὴν **Ἑλλάδα** δὲν ἔχει κανονιστεῖ γενικὰ τὸ ζήτημα τῆς ἐκ μητρὸς συντάξεως τῶν ὀρφανῶν. Τὰ ὄρφανὰ τῶν δασκαλισσῶν ἔχουν δικαίωμα στὴ σύνταξη τῆς μητέρας.

Στὴν **Τσεχοσλοβακία** δὲν εἶναι ἀκόμα γενικὰ καθορισμένο τὸ ζήτημα τῶν συντάξεων γιὰ ὅλες τὶς κατηγορίες τῶν ὑπαλλήλων. Τὰ ὄρφανὰ τῶν δασκαλισσῶν καὶ τῶν καθηγητριῶν εἶτε νόμιμα εἶτε ἐξώγαμα ἔχουν δικαίωμα στὴ σύνταξη τῶν μητέρων μὲ τοὺς ἴδιους ὅρους ποὺ θὰ εἶχαν καὶ στὴ σύνταξη τοῦ πατέρα. Σὲ μερικὲς κατηγορίες ὑπαλλήλων ἰσχύει μόνον ἡ καλὴ θέληση καὶ ὄχι ἀπαιτήση στηριζόμενη στὸ νόμο. Μὰ σὲ πολλὰς ἀκόμα κατηγορίες τὰ ὄρφανὰ ἀπὸ μητέρα δὲν ἔχουν ἀκόμα κανένα δικαίωμα στὴ σύνταξή της.

Ὅμως, ὡς πρὸς τὰ εἰδικὰ ἐπιδόματα ὁ νόμος 455 τοῦ 1919 ὡς πρὸς τὰς συντάξεις τῶν ὀρφανῶν ἀπὸ μητέρα καὶ πατέρα λέει: Ἄν ὁ πατέρας δὲν ἔχει δικαίωμα συντάξεως ἢ ἀν ὁ πατέρας δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ συνεισφέρει στὴ διατροφή τοῦ παιδιοῦ, τότε ἡ **μητέρα** παίρνει τὴν ἀποζημίωση γιὰ τὴν ἀκρίβεια τῆς ζωῆς ποὺ λογαριάζεται ὡς πρὸς τὸ παιδί.

Στὴ **Γιουγκοσλαβία** σύμφωνα μὲ τὸ νέο νόμο τὰ ὄρφανὰ ἀπὸ μητέρα ἔχουν δικαίωμα στὴ σύνταξη τῆς μητέρας. Τὰ ὄρφανὰ γονέων δημοσίων ὑπαλλήλων ἔχουν δικαίωμα στὴ μιὰ ἀπὸ τὶς δυὸ συντάξεις, τὴ μεγαλύτερη.

Ἄλλὰ ἡ γενικὴ ἀρχὴ γιὰ τοὺς ἐργάτες τοῦ πνεύματος εἶναι τὰ ὄρφανὰ νὰ ἔχουν δικαίωμα καὶ στὶς δύο συντάξεις τοῦ πατέρα καὶ τῆς μητέρας συγχρόνως.

Ἐρ. 12 Πληρώνεται ἀποζημίωση στὴν δημοσίᾳ ὑπάλληλο ποὺ φεύγει ἀπὸ τὴν ὑπηρεσία;

Στὴν **Πολωνία** πληρώνουν στὴ γυναίκα ὑπάλληλο ὅπως καὶ σὶν ἄντρα τριῶν μηνῶν μισθοῦ ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποὺ παύεται.

Στὴ **Ρουμανία** ἡ ὑπάλληλος μητέρα ἔχει δικαίωμα γιὰ σύνταξη ἀπὸ τὸ 15ο χρόνο τῆς ὑπηρεσίας της. Στὴν περίπτωση αὐτὴ παίρνει 25ο)ο τοῦ μέσου μισθοῦ τῶν τελευταίων τριῶν χρόνων τῆς ὑπηρεσίας της—

ἀν ἔχει 10 χρόνων ὑπηρεσία—καὶ ἀκόμα 3ο)ο ἐπὶ τοῦ μέσου ὄρου τοῦ μισθοῦ τῶν τριῶν τελευταίων χρόνων ὑπηρεσίας γιὰ κάθε χρόνο παραπάνω ἀπὸ τοὺς 10. Ὁ ἄντρας δὲν ἔχει δικαίωμα γιὰ σύνταξη παρὰ ἔπειτα ἀπὸ 25 χρόνων ὑπηρεσία.

Στὴν **Τσεχοσλοβακία** οἱ δασκάλισσες καὶ οἱ καθηγήτριες ποὺ ἐγκαταλείπουν τὴν ὑπηρεσία τους λόγω μητρότητας παίρνουν ἀποζημίωση ἀνάλογη μὲ τὸ χρόνο τῆς ὑπηρεσίας τους ποὺ φτάνει τὸ πολὺ μέχρι μισθοῦ δύο χρόνων.

Γιὰ τὰς ὑπαλλήλους ἡ ἀποζημίωση εἶναι διαφορετικὴ. Ὁ νόμος τοῦ 1924 γιὰ τὴν ἐλάττωση τοῦ προσωπικοῦ τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν προβλέπει ἀποζημίωση κάθε ὑπαλλήλου—ἀνεξάρτητα ἀπὸ λού—ποὺ ἐγκαταλείπει θεληματικὰ τὴν ὑπηρεσία, ἐνὸς μηνὸς μισθοῦ γιὰ κάθε χρόνο ὑπηρεσίας, συγχρόνως ἀπονέμει καὶ σύνταξη ἀν ὁ ὑπάλληλος ἔχει ὑπηρεσία 20 χρόνων.

Ἄλλὰ ὁ νόμος ποὺ ἐτοιμάζεται ζητεῖ νὰ ἀφαιρέσει τὸ δικαίωμα τῆς ἀποζημιώσεως ἀπὸ ὅλους τοὺς ὑπαλλήλους.

Στὴ **Γιουγκοσλαβία** ἀν ἡ ὑπάλληλος ἐγκατέλειψε τὴν ὑπηρεσία ἔπειτα ἀπὸ δέκα χρόνια ἔχει δικαίωμα γιὰ πλήρη σύνταξη, ἀν τὴν ἐγκαταλείπει νωρίτερα παίρνει 30ο)ο τοῦ μισθοῦ.

Στὴν Ἑλλάδα δὲ δίνεται ἀποζημίωση κάτω ἀπὸ τὸ χρονικὸ ὄριο τῆς συντάξεως ἐκτὸς ἀπὸ ὀρισμένες ἐξαιρετικὲς περιπτώσεις. Ἔτσι ἰδιαίτεροι νόμοι ὄχι ὅμως γενικοὶ πρόβλεψαν ἀποζημίωση καὶ σύνταξη σὲ κατώτερο χρονικὸ ὄριο γιὰ τοὺς ὑπαλλήλους καὶ τῶν δύο φύλων σὲ περίπτωση θεληματικῆς ἀπομάκρυνσης καὶ ὁ πανιπαλληλικὸς νόμος προβλέπει στὴν περίπτωση καταργήσεως θέσεως μετὰ 10ετῆ ὑπηρεσία δικαίωμα σὲ μέρος τῆς συντάξεως. Ἐπίσης κατὰ τὴν τελευταία μείωση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὑπαλλήλων δόθηκαν σὲ κάθε ὑπάλληλο 3—5 μηνῶν μισθοῦ ἀναλόγως τῶν ἐτῶν καὶ σύνταξη ἀν ἦταν συντάξιμος.

Πάντως στὶς περιπτώσεις αὐτὲς δὲν ἔγιναν γενικὰ διαφορὲς ἀναλόγως τῶν φύλων.

Ἀφοῦ διαβάστηκε ἡ ἔκθεσις τῆς κ. Παλαμίνκοβα καὶ διαφωτίστηκαν μερικὰ σημεῖα, ἡ κ. Σβώλου διάβασε τὶς προτάσεις τῆς ἑλληνικῆς ἐπιτροπῆς, κι ἔπειτα διελύθηκε ἡ συνεδρίαση.

* *

ΕΠΙΣΚΕΨῆ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΩΝ ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

Τὸ ἀπόγεμα ὠδηγήθησαν οἱ ξένες μας στὸν προσφυγικὸ συνοικισμό «Βύρωνος» ὅπου ἐπισκέφθηκαν τὸ ἱατρεῖο τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ καὶ θαύμασαν ἀληθινὰ πῶς σὲ τόσο λίγο χρονικὸ διάστημα κατωρθώθηκε νὰ ἰδρυθῆ ἕνας τόσο μεγάλος συνοικισμός.

Ἡ ἐπίσκεψη στὸ «Ἀμαλίειο ὀρφανοτροφεῖο» ὅπου τὶς ὑποδέχτηκαν οἱ κυρίες Νάζου, Σαμιωτάκη, καὶ ἄλλες κυρίες τοῦ Δ. Συμβουλίου καὶ ἡ διευθύντρια κ. Παπαγεωργίου, τοὺς ἄφησε τὶς λαμπρότερες ἐντυπώσεις, πρὸ πάντων ὅταν εἶδαν τὸ νοσοκομεῖο τῆς σχολῆς, ποὺ ὅπως ἐβεβαίωσε ἡ γιατρὸς κ. Ζιβάνοβιτς, ἦταν τὸ τελειότερο ποὺ εἶχε ἰδῆ ποτὲ σὲ ἴδρυμα αὐτοῦ τοῦ εἶδους.

Στὴ Σχολὴ Νοσοκόμων τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ μιὰ ἀτμόσφαιρα θερμῆς ἐγκαρδιότητος περιέμενε τὶς ξένες μας, ποὺ δὲν ἤξεραν τί νὰ πρωτοθαυμάσουν στὴν ὥραία καὶ συμπαθητικὴ αὐτὴ στέγη ποὺ δημιούργησε ἡ κυρία Μ. Νεγρεπόντη μαζί μὲ τὶς κυρίες Βασιλοπούλου, Μεσολωρᾶ, Χρυσοβελώνη καὶ Δέγλεση. Ὁρισμένως τὰ κορίτσια ποὺ ἀποφασίζουν νὰ ἀφοσιωθοῦν σὲ εὐγενικὸ ἐπάγγελμα τῆς νοσοκόμου θὰ θυμοῦνται σὺν τῆς ζωῆς τὰ χρόνια ποὺ θὰ ἔχουν περάσει μέσα σ'αὐτὴ τὴν οἰκογενειακὴ ὄλως διόλου ἐστία, ὅπου κυριαρχεῖ

μιά ατμόσφαιρα αξιοπρέπειας, αγάπης και σοβαρότητας. Είναι αδύνατο να μην τους αφήσουν τα χρόνια της μαθητείας τους εκεί μέσα μια βαθύτατη εξευγενιστική επίδραση. Η επίδραση αυτή είναι φανερά άμέσως από το δεύτερο χρόνο της φοίτησής των. Δε μαθαίνουν μόνο την επιστήμη τους εκεί μέσα, αλλά αποκτούν και το **ἦθος** που είναι απαραίτητο για να ξεψωθή το επάγγελμα της νοσοκόμου που ήταν ως τώρα τόσο περιφρονημένο.

Η ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΕΘΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Ο Σύνδεσμός μας είχε ετοιμάσει μιαν ώραία εκπλήξη για τις ξένες μας στο θέατρο «Κεντρικόν» με ένα κονσέρτο όπου θά ήταν έκτελ στριες αποκλειστικά γυναίκες, οι πιδ διακεκριμένες από τις καλλιτέχνιδες μας. Στην αρχή οι Δδες Ήβη Παιᾶ, Ἀντιγόνη Κοψίδα και Μαρία Πίστη έπαιξαν τὸ Dumky Τρίο τοῦ Τσέχου συνθέτη Ντβόρσακ. Ἡ εκτέλεση ήταν ἀληθινὰ ἄψογη και ὄλες ὠμολόγησαν ὅτι ποτὲ

δὲν περίμεναν νὰ βροῦν τὴν Ἑλλάδα τόσο προοδευμένη μουσικά. Ἡ χαρὰ και ὁ ἐνθουσιασμός τους κορυφώθηκε ὅταν ἄκουσαν τὴν κ. Μαρία Καλφοπούλου νὰ τραγουδήσει σέρβικα δημοτικά τραγούδια στὴ γλώσσα τους και τὴν κ. Μάγκη Τριανταφύλλου, πολωνικά, τσέχικα και ρουμανικά τραγούδια, τὰ τελευταῖα μὲ τέλεια ρουμανικὴ προφορὰ. Τὶς συγκίνησε βαθύτατα ἡ ώραία και εὐγενικὴ αὐτὴ περιποίηση τοῦ Συνδέσμου μας. Τὰ ἑλληνικά δημοτικά τραγούδια ποὺ τραγούδησε ἡ κ. Καλφοπούλου καθὼς και τὸ «Πανηγύρι» ἀπὸ τὸ κουίντετο τοῦ κ. Καλομοῖρη τὶς ἔκαμαν νὰ νιώσουν τὴ βαθεῖα συγγένεια ποὺ ὑπάρχει μεταξὺ ὄλων τῶν βαλκανικῶν λαῶν ποὺ μονάχα ἓνας κακῶς ἐννοούμενος πατριωτισμός τους ἔχώρισε.

Ἡ μέρα αὐτὴ, ποὺ ήταν τόσο γεμάτη ἀπὸ ώραϊες ἐντυπώσεις τέλειωσε μὲ μιὰ δεξίωση στῆς κ. Ἑλένης Νεγρεπόντη ὅπου γνωρίστηκαν οἱ ξένες μας μὲ τοὺς κύκλους τῶν καλλιτεχνῶν και τῶν διανοουμένων μας.